

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Infekcijas slimību profilakses un kontroles pasākumi izglītības iestādēs

Sigita Geida

Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departaments
Infekcijas slimību profilakses un pretepidēmijas pasākumu nodaļas vadītāja

2026. gada 22. aprīlī

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Infekcijas slimību raksturojums

Infekcijas slimības ir slimības, ko izraisa patogēni mikroorganismi (baktērijas, vīrusi, sēnītes, parazīti).

Tām raksturīga spēja izplatīties no infekcijas avota uz uzņēmīgu organismu.

Infekcijas slimību izplatība ir atkarīga no transmisijas mehānisma un izplatīšanās ceļiem.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Infekcijas slimību izplatīšanās ķēde

Infekcijas avots – cilvēks, dzīvnieks vai vides objekts, kurā atrodas un no kura izdalās infekcijas slimības ierosinātājs.

Transmisijas mehānisms – infekcijas ierosinātāja pārnesšanas veids no infekcijas avota uz uzņēmīgu organismu.

Uzņēmīgs organisms – persona bez specifiskas imunitātes pret attiecīgo infekcijas ierosinātāju, kas var inficēties un saslimt.

Infekcijas izplatība notiek, ja vienlaikus pastāv:

- infekcijas avots
- transmisijas mehānisms
- uzņēmīgs organisms

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Infekcijas slimību izplatīšanās ceļi izglītības iestādēs

- **Gaisa pilienu ceļā**
(klepojot, šķaudot, runājot)
- **Tieša kontakta ceļā**
(fizisks kontakts ar inficētu personu)
- **Netieša kontakta ceļā**
(caur piesārņotiem priekšmetiem un virsmām)
- **Fekāli-orālā ceļā**
(caur piesārņotu pārtiku, ūdeni vai rokām)

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Biežākie infekcijas slimību klīniskie simptomi

- **Paaugstināta ķermeņa temperatūra**
- **Elpceļu simptomi**
(*klepus, iesnas, kakla sāpes*)
- **Vispārēji simptomi**
(*galvassāpes, muskuļu sāpes, nespēks*)
- **Kuņģa–zarnu trakta simptomi**
(*caureja, vemšana*)
- **Ādas izmaiņas**
(*izsitumi*)
- **Citi simptomi**
(*palielināti limfmezgli, dzelte*)

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Biežāk sastopamās infekcijas slimību grupas izglītības iestādēs

- **Akūtas zarnu infekcijas**
(*rotavīruss, norovīruss, salmoneloze*)
- **Akūtas elpceļu infekcijas**
(*gripa, garais klepus u.c.*)
- **Bērnu infekcijas slimības**
(*vējbakas, masalas*)
- **Ādas un parazitārās infekcijas**
(*pedikuloze, kašķis*)

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Akūtas zarnu infekcijas (AZI)

Galvenie simptomi: vemšana, caureja, paaugstināta ķermeņa temperatūra.

Pārnešanas faktori: pārtika, ūdens, rokas, sadzīves priekšmeti.

Izplatīšanās ceļi: fekāli-orālais ceļš, kontakta-sadzīves ceļš.

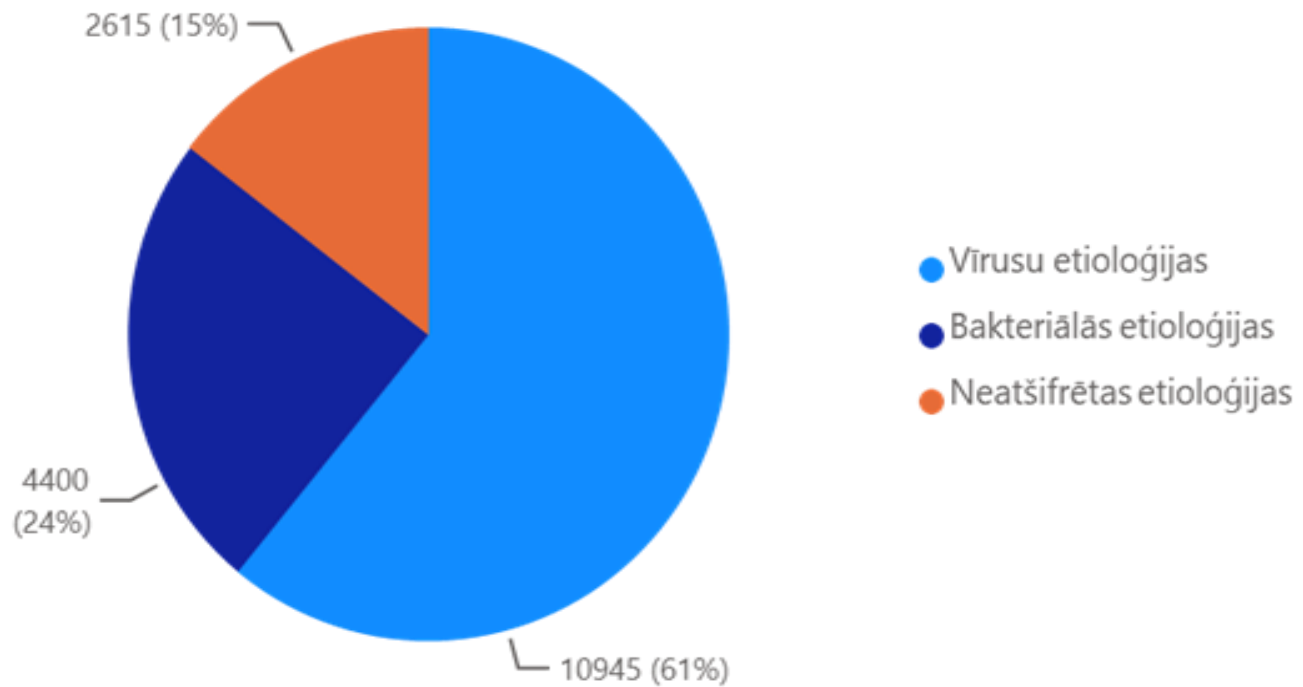
Biežākie izraisītāji: *Salmonella spp.*, *Campylobacter spp.*, *Yersinia enterocolitica*, rotavīrusi, norovīrusi.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Akūtas zarnu infekcijas gadījumu skaits 2020.-2025. gads

AZI gadījumu iedalījums (n=17960)

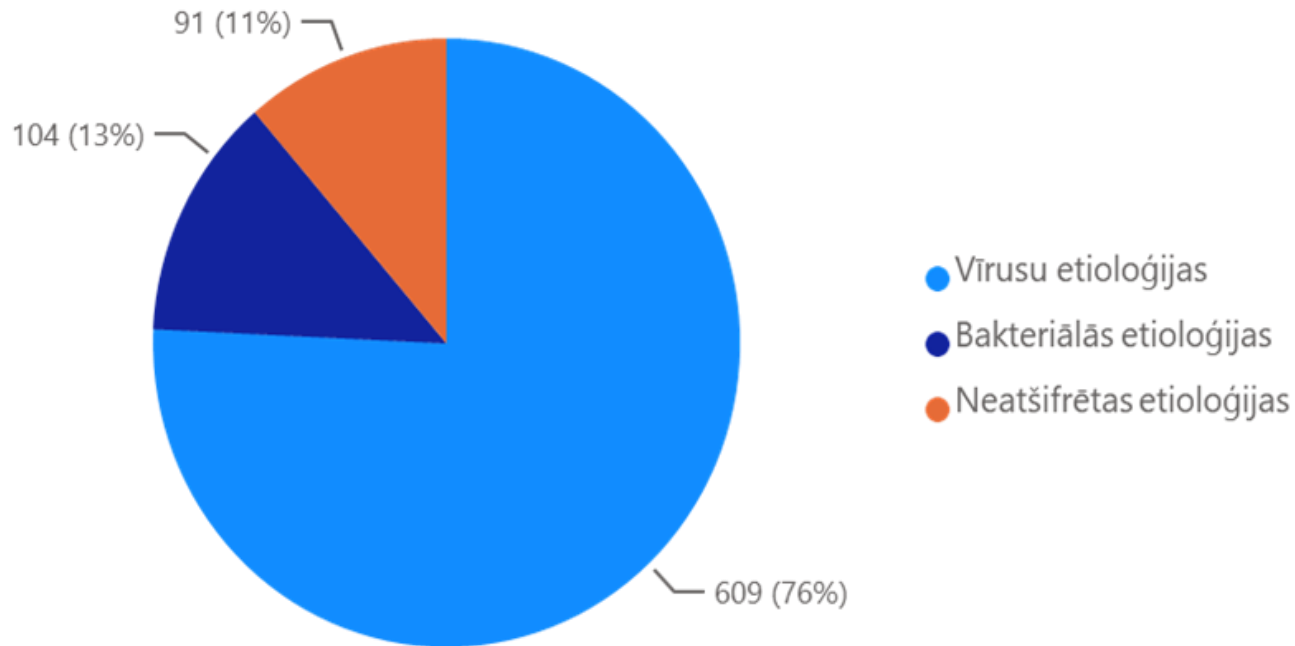

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Akūtas zarnu infekcijas uzliesmojumu skaits 2020.-2025. gads.

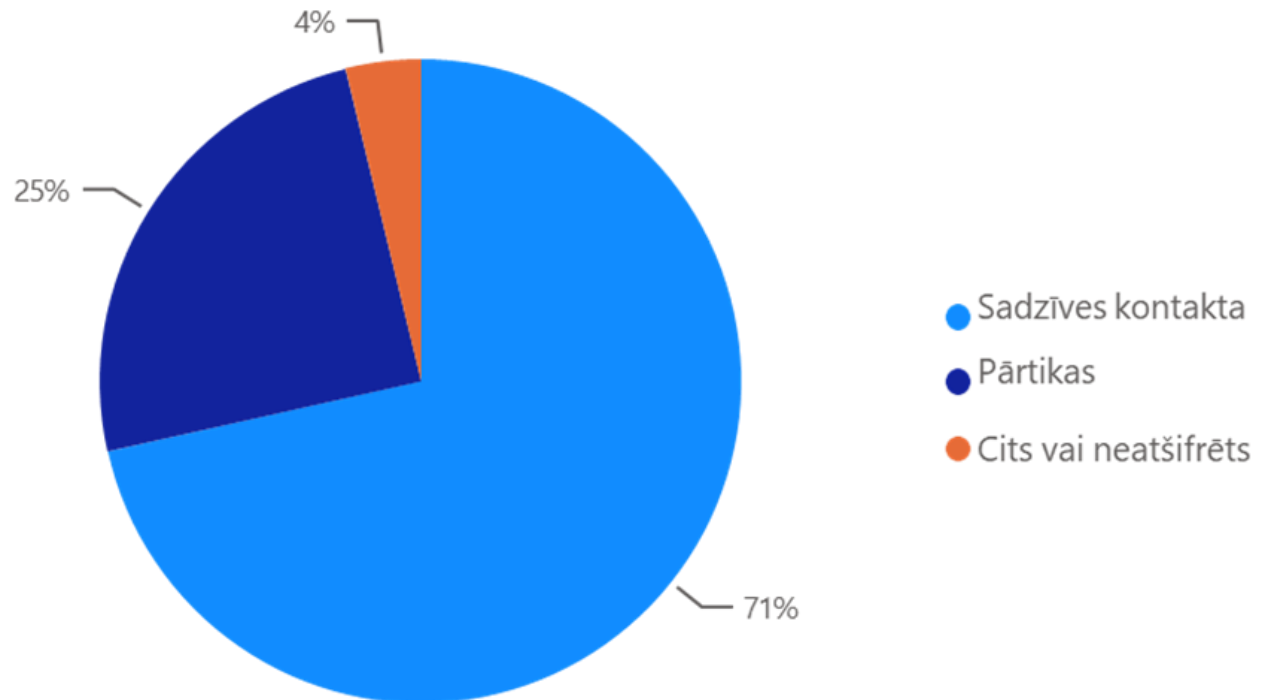
AZI uzliesmojumu iedalījums (n=804)

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Akūtas zarnu infekcijas uzliesmojumu izplatīšanās ceļi 2020.-2025. gads

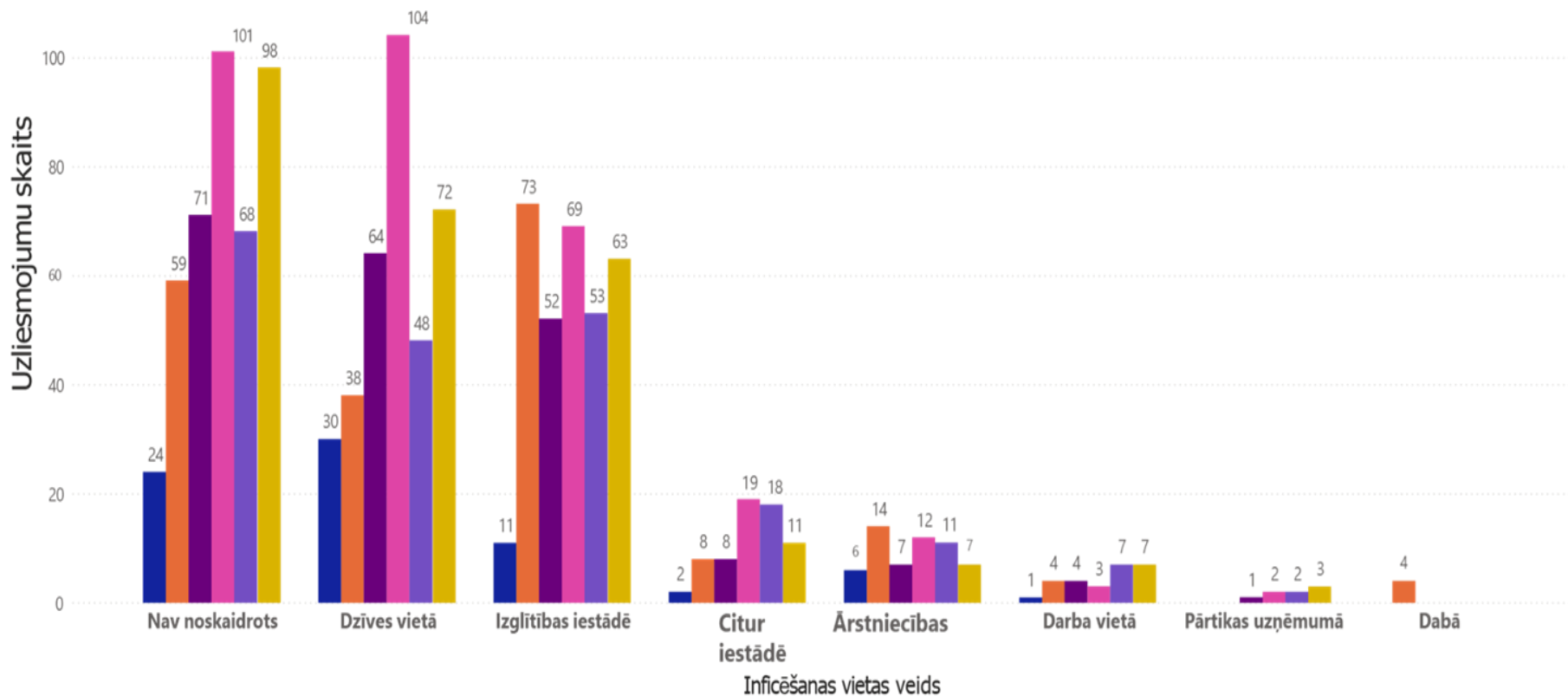

Slimību profilakses un
kontrolēs centrs

Grupālo akūtas zarnu infekcijas gadījumu iedalījums pēc inficēšanās vietas 2020.-2025. gads

Gads ● 2020 ● 2021 ● 2022 ● 2023 ● 2024 ● 2025

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Kas ir profilakses un kontroles pasākumi?

Profilakses pasākumi — pasākumi infekcijas slimību izcelšanās un izplatīšanās novēršanai, cilvēku un vides veselības stiprināšanai (šādā nozīmē jāsaprot arī jēdzieni "profilakse" un "profilaktisks")

Saslimšanas gadījumu nav.

Epidemioloģiskās kontroles pasākumi (pretepidēmijas pasākumi) — pasākumu kopums, ieskaitot infekcijas slimību gadījumu epidemioloģisko izmeklēšanu, infekcijas slimību izplatības apturēšanai un to likvidēšanai.

Ir saslimšanas gadījums vai uzliesmojums.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

Epidemioloģiskās drošības likums

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Galvenie infekcijas slimību profilakses pasākumi izglītības iestādēs

- Roku higiēnas nodrošināšana un veicināšana.
- Telpu regulāra ventilācija.
- Virsmu un koplietošanas priekšmetu tīrīšana un dezinfekcija.
- Personu ar infekcijas slimību simptomiem neapmeklēšana iestādē.
- Vakcinācijas veicināšana (atbilstoši normatīvajiem aktiem).

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Rīcība infekcijas slimības gadījumā izglītības iestādē

Mērķis: novērst infekcijas tālāku izplatību!

Rīcības soļi:

- Atpazīt simptomus;
- Izolēt saslimušo personu;
- Informēt atbildīgo personu;
- Ziņot SPKC (ja nepieciešams);
- Veikt dezinfekciju un vēdināšanu;
- Novērot kontaktpersonas.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Normatīvais regulējums epidemioloģiskajā drošībā

1. Epidemioloģiskās drošības likums;
2. MK noteikumi nr. 7 "Infekcijas slimību reģistrācijas kārtība";
3. MK noteikumi nr. 774 "Kontaktpersonu noteikšanas, primārās medicīniskās pārbaudes, laboratoriskās pārbaudes un medicīniskās novērošanas kārtība";

Infekcijas slimības izplatās, nerespektējot valstu robežas.

Infekcijas slimību epidemioloģisko uzraudzību reglamentē arī Eiropas Savienības līmenī un pasaules mērogā:

1. Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1082/2013/ES (2013. gada 22. oktobris) par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 2119/98/EK
2. Starptautiskie veselības aizsardzības noteikumi;

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ziņošanas kārtība par infekcijas slimību gadījumiem

- Ziņošana SPKC **ir obligāta (!)**, ja ārstniecības persona konstatē, ka pacientam:
 - ir reģistrācijai pakļauta infekcijas slimība;
 - ir profesionāli pamatotas **aizdomas** par pacienta inficēšanos ar attiecīgo infekciju.
- SPKC ir jāziņo par:
 - infekcijas slimības diagnozi;
 - infekcijas slimības diagnozes maiņu vai atcelšanu;
 - infekcijas slimības galīgo diagnozi, tās laboratorisku apstiprināšanu un slimības iznākumu.
- Ziņojums tiek sniegts arī par **grupālo saslimšanas gadījumu!**
- Detalizēta informācija — SPKC mājaslapā:
<https://www.spkc.gov.lv/lv/infekcijas-slimibu-registracija>

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ziņošana par grupālo saslimšanas gadījumu

Izglītības iestādes, sociālās aprūpes iestādes vai citas iestādes vadītājs, ja ir radušās aizdomas par grupālu saslimšanu (iestādē ir divas (vai vairāk) personas ar šādām infekcijas slimības pazīmēm – caureja, vemšana, ādas, gļotādas vai acu ābolu dzelte, paaugstināta ķermeņa temperatūra, izsitumi vai citi ādas bojājumi), nodrošina informācijas sniegšanu Slimību profilakses un kontroles centram telefoniski, elektroniski vai tiešsaistē ar valsts pārvaldes pakalpojumu portāla starpniecību.

Ministru kabineta 05.01.1999. noteikumi Nr. 7 "Infekcijas slimību reģistrācijas kārtība"

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ziņošana par infekcijas slimību gadījumiem

Grupāla saslimšana — divi vai vairāki epidemioloģiski saistīti saslimšanas gadījumi noteiktā laikā un vietā.

Izglītības iestādes rīcība:

- informēt SPKC,
- sniegt informāciju par gadījumiem un simptomiem,
- sadarboties epidemioloģiskās izmeklēšanas laikā,
- ievērot sniegtās rekomendācijas.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Kad nepieciešams ziņot?

Ziņošana ir **obligāta**, ja izglītības iestādē novēro šādas situācijas:

- vairākas personas ar līdzīgiem infekcijas slimību simptomiem,
- strauju saslimšanas gadījumu pieaugumu,
- aizdomas par infekcijas slimības uzliesmojumu,
- epidemioloģiski nozīmīgus simptomus (piemēram, izsitumi, dzelte, caureja).

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Kur ziņot par infekcijas slimību gadījumiem?

Infekcijas slimību profilakses un pretepidēmijas pasākumu
nodaļai:

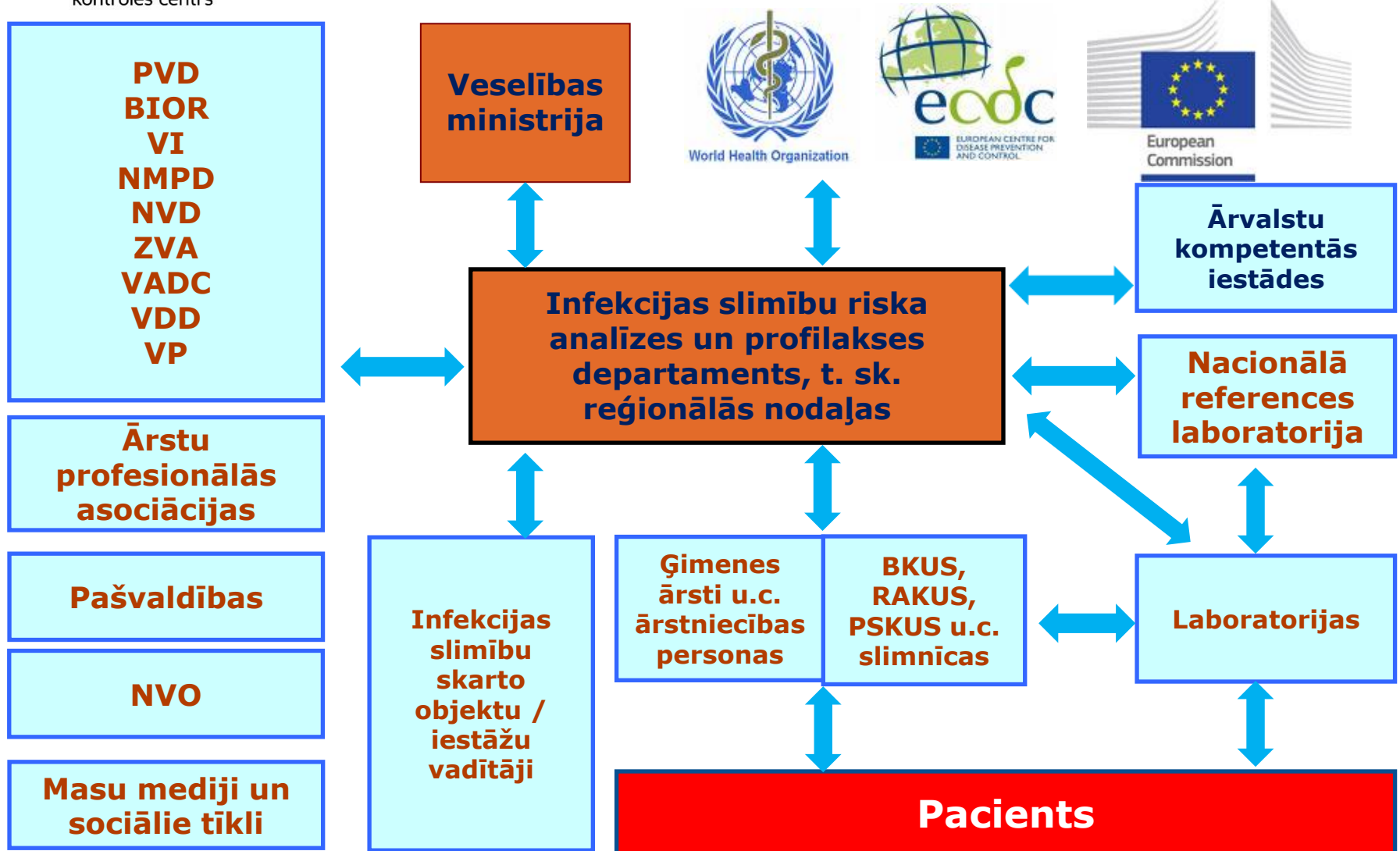
- telefoniski — **67 27 17 38**
- elektroniski — dezurants.riga@spkc.gov.lv

**Ziņošana nodrošina savlaicīgu epidemioloģisko
izmeklēšanu, ļauj ātri ieviest infekcijas
ierobežošanas pasākumus un samazina infekcijas
izplatības risku izglītības iestādē.**

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Epidemioloģiskās uzraudzības sistēma un galvenie sadarbības partneri

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Masalu gadījuma ziņošanas kavējums – piemērs no prakses

- 2026. gada 24. martā SPKC epidemiologs veica masalu pacienta B aptauju.
- Noskaidrots iespējamais infekcijas avots – pacients A, kuram 16. martā laboratoriski apstiprinātas masalas un ar kuru pacientam B ir bijis kontakts.
- Gan pacients A, gan ģimenes ārsts bija saņēmuši testēšanas rezultātus, kas apstiprina masalas.
- Taču līdz 24. martam SPKC rīcībā nebija informācijas par pacientu A, jo nebija saņemts steidzamais paziņojums ne no laboratorijas, ne no ģimenes ārsta.
- Infekcijas kontroles pasākumi saistībā ar pacientu A tika uzsākti ar 9 dienu kavējumu.
- **Aizkavēta ziņošana = aizkavēti infekcijas kontroles pasākumi!**
- **Potenciālās nopietnās sekas sabiedrības veselībai: nekontrolētas masalu izplatības risks, kā arī apdraudējums citu personu veselībai un dzīvībai!**

Attēlā – masalu patients, par kuru slimnīca
nebija sniegusi paziņojumu SPKC

Slimību profilakses un
kontroles centrs

SPKC rīcība pēc ziņojuma saņemšanas

Ja tiek saņemta informācija par infekcijas slimības gadījumu,
kas pakļauts reģistrācijai,
SPKC sazinās ar izglītības iestādi.

SPKC epidemiologs:

- precizē informāciju par saslimšanas gadījumu,
- izvērtē epidemioloģisko situāciju izglītības iestādē,
- noskaidro iespējamo infekcijas avotu un transmisijas ceļu,
- nosaka nepieciešamos infekcijas ierobežošanas pasākumus,
- sniedz rekomendācijas turpmākajai rīcībai.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Izglītības iestādes loma un sadarbība ar SPKC

- sniegt nepieciešamo informāciju,
- sadarboties epidemioloģiskās izmeklēšanas laikā,
- ievērot SPKC sniegtās rekomendācijas.

SPKC nodrošina metodisko atbalstu un nosaka infekcijas ierobežošanas pasākumus

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Kontaktpersonu noteikšana un uzraudzība

Kontaktpersona — persona, kura bijusi saskarē ar infekcijas slimības gadījumu un kurai pastāv inficēšanās risks.

Kontaktpersonu noteikšanas mērķis — savlaicīgi identificēt personas ar iespējamu inficēšanās risku un ierobežot infekcijas turpmāku izplatību.

Galvenie pasākumi:

- kontaktpersonu identificēšana izglītības iestādē,
- informēšana par turpmāko rīcību,
- veselības stāvokļa novērošana,
- nepieciešamības gadījumā ierobežojošu pasākumu ieviešana.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Vides higiēnas un dezinfekcijas pasākumu organizēšana izglītības iestādē

Mērķis — nodrošināt efektīvu infekcijas ierosinātāju samazināšanu izglītības iestādes vidē.

Organizatoriskie pasākumi:

- tīrīšanas un dezinfekcijas plāna izstrāde un ievērošana,
- atbildīgo personu noteikšana,
- atbilstošu dezinfekcijas līdzekļu izvēle un lietošana,
- tīrīšanas biežuma palielināšana paaugstināta riska situācijās,
- personāla informēšana par higiēnas prasībām.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Roku higiēnas nodrošināšana izglītības iestādē

Mērķis — samazināt infekcijas slimību izplatīšanās risku, pārtraucot transmisiju caur rokām.

Organizatoriskie pasākumi:

- nodrošināt pieejamas roku mazgāšanas vietas ar ziepēm un ūdeni,
- nodrošināt roku nosusināšanas iespējas (vienreizlietojamie dvieļi vai žāvētāji),
- izvietot roku dezinfekcijas līdzekļus,
- veicināt regulāru roku higiēnas ievērošanu,
- informēt izglītojamos un personālu par pareizu roku higiēnu.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Vakcinācijas nozīme infekcijas slimību profilaksē

Vakcinācija — efektīvs un zinātniski pamatots infekcijas slimību profilakses pasākums.

Vakcinācijas nozīme:

- samazina saslimstības risku,
- novērš smagu slimības norisi un komplikācijas,
- ierobežo infekcijas slimību izplatību sabiedrībā,
- aizsargā riska grupas.

Izglītības iestādēs:

- svarīga vakcinācijas statusa ievērošana,
- nepieciešamības gadījumā sadarbība ar vecākiem un ārstniecības personām.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Infekciju slimību apraksti

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Par mums ▾

Aktualitātes ▾

Iedzīvotājiem ▾

Profesionāļiem ▾

Kontakti ▾

Sākums > Iedzīvotājiem > Infekcijas slimību apraksti

Sirds un asinsvadu veselība

Vēža skrīnings

HIV profilakses punkti

Antibiotiku lietošana

Projekts "Ā.T.R.I. varoņi (FAST Heroes)"

Infekcijas slimību apraksti

Droša skaistumkopšana

Veselīgs uzturs

Sieviešu veselības ceļvedis

Vīriešu veselības ceļvedis

Fiziskās aktivitātes

Kaitīgie ieradumi

Cilvēka papilomas vīruss

Gripa

Covid-19

Vakcinācija pret gripu un Covid-19

Vakcinācija pret Covid-19

Infekcijas slimību apraksti

Publicēts: 06.04.2020.
Atjaunināts: 14.04.2026.

[Adenovīrusi](#)

[Anoģenitālās herpes](#)

[b tipa Haemophilus influenzae \(Hib\) infekcija](#)

[Botulisms](#)

[Brūču botulisms](#)

[Campylobacter izraisīts enterīts \(kampilobakterioze\)](#)

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ieteikumi izglītības iestādēm

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Par mums ▾ Aktualitātes ▾ Iedzīvotājiem ▾ **Profesionāļiem ▾** Kontakti ▾

- Kliniskās vadlīnijas >
- Veselību veicinošo skolu tīkls >
- Veselīgo pašvaldību tīkls Latvijā >
- Dokumentācija >
- Covid-19 >
- Padomes un komisijas >
- Ieteikumi skolām un bērnudārzim >**
- Ieteikumi darba devējiem >
- Atļauja izmantot pacienta datus pētījumā >
- Dati pētniecībai no monitorēšanas sistēmas >

Profesionāļiem

Noderīga informācija profesionāļiem par SPKC pārraudzībā esošajiem jautājumiem

[Lasīt vairāk](#)

<https://www.spkc.gov.lv/lv/ieteikumi-skolam-un-bernu-darziem>

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ieteikumi un informācija par:

- Akūtas zarnu infekcijas
- Masalas/ masaliņas/ epidēmiskais parotīts
- Legioneloze
- Enterovīrusu meningīts
- Garais klepus
- Difterija
- A hepatīts
- Ērču pārnesto slimību profilakse
- A grupas streptokoks

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ieteikumi labai sabiedrības veselības praksei, reģistrējot vīrusu etioloģijas zarnu infekcijas uzliesmojumu bērnu izglītības iestādē

<https://www.spkc.gov.lv/lv/ieteikumi-labai-sabiedribas-veselibas-praksei-registrejot-virusu-etilogijas-zarnu-infekcijas-uzliesmojumu-bernu-izglitibas-iestade>

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Gripas, Covid-19 un citu akūtu augšējo elpceļu infekciju (AAEI) profilakses pasākumi

2025. / 2026. gads

KĀ RĪKOTIES, JA BĒRNS IR SASLIMIS?

Veselības ministrija

www.vm.gov.lv

BĒRNAM JĀPALIEK MĀJĀS, ja ir vismaz viena no saaukstēšanās pazīmēm
(neattiecas uz hroniskas slimības paasinājumu)

Ķermeņa temperatūras paaugstināšanās virs 37,0°C vienlaikus ar citām akūtas elpceļu infekcijas pazīmēm
VAI 37,4°C un vairāk (bez citām pazīmēm)

Sauss klepus, sāpes kaklā
(nav saistīts ar hronisku slimību)

Izteiktas iesnas
(aizlikts deguns, izdalījumi no deguna, šķaudīšana)

Vecāki sazinās ar ģimenes ārstu telefoniski un pilda ārsta norādījumus. Straujas, būtiskas pašsajūtas pasliktināšanās gadījumā kontaktējas ar **NMPD**

Bērna veselības stāvoklis pasliktinājies, parādījušās citas pazīmes

Bērns ārstējas mājās līdz 3 dienām
(konsultācija ar ģimenes ārstu telefoniski pēc nepieciešamības)

Ģimenes ārsts pieņem lēmumu par atgriešanos izglītības iestādē

Vēl divas dienas novērošanā.
Ja bērnam nav parādījušās citas infekcijas slimības pazīmes, joprojām var būt nedaudz izdalījumu no deguna, bērns jūtas apmierinoši

BĒRNS VAR APMEKLĒT IZGLĪTĪBAS IESTĀDI

Plašāk: www.spkc.gov.lv

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Droša rīcība izglītības iestādē

Atpazīt → **Ziņot** → **Rīkoties**

ATPAZĪT- infekcijas slimību simptomus un savlaicīgi identificēt saslimšanas gadījumus;

ZIŅOT- aizdomu vai grupveida saslimšanas gadījumā informēt SPKC;

RĪKOTIES- ievērot profilakses un kontroles pasākumus un SPKC rekomendācijas.

RĪCĪBA INFEKCIJAS SLIMĪBU PROFILAKSEI

Kopā veidojam drošu un veselīgu vidi!

ROKU HIGIĒNA

Rūpējamies par roku mazgāšanu un personīgo higiēnu.

VENTILĀCIJA

Vēdinām telpas un nodrošinām svaigu gaisu.

TĪRĪBA

Tīrām un dezinficējam virsmas un koplietošanas priekšmetus.

PALIEC MĀJĀS

Ja ir slimības simptomi – paliekam mājās un neapmeklējam iestādi.

VAKCINĀCIJA

Vakcinācija stiprina imunitāti un aizsargā sevi un citus.

ATPAZĪT

Pamanām riskus un simptomus.

ZIŅOT

Informējam atbildīgo personu.

RĪKOTIES

Rikojamies ātri, atbildīgi un kopīgi.

Kopīga rīcība palīdz ierobežot infekcijas slimību izplatību un veidot drošu, veselīgu un atbalstošu vidi ikvienam!

Slimību profilakses un
kontrolē centrs

Paldies par uzmanību!

i

Papildu informācija
SPKC tīmekļa vietnē:
<https://www.spkc.gov.lv/lv>

VESELA VIDE –
VESELĪGI BĒRNI!